

El Ateneo

REVISTA DEL ATENEO OBRERO DE OLOT

PRECIOS DE SUSCRIPCIÓN		
Socios	al año	1 Ptas.
No socios	"	2 "
Gratis á los Sres. protectores		

REDACCIÓN Y ADMINISTRACIÓN
EN LA SOCIEDAD
Calle Fontanella, n.º 5

De los trabajos firmados
son responsables sus autores.
No se devuelven origina-
les.

LES COOPERATIVES

IV Y ÚLTIM,

EN els anteriors articles he donat idea de lo que son les societats cooperatives y ho he fet elementalment pera que fos assequible a tots.

En el present (miraré si puch acabar aquestes notes ab el present) vull dir quelcóm de l'importancia que 'ls hi ha sigut reconeguda, y senyalar alguna condició que deuen reunir, parlant també de la consideració legal que disfruten a Espanya.

Ja l'inventor d'aquesta mena de societats Mr. Robert Owen (1) digué, referintse a la seva empresa, que tenia l'esperansa de que no li faltaria l'ajuda dels intellectuals de la seva época y que entre tots potser trovarian la solució al problema de la vida, esperanses que devian prompte extendrer fondes arrels en son esperit quan havent entrat a formar

part de la fàbrica de filats de Davit Dale establí entre 'ls obrers una organisió igual y perfecta en lo possible, poguent veure els excelents resultats que li donava en la [práctica aquella seva obra social: y efectivament la seva obra admirada per molts, se vejé ben prompte estudiada y alabada, reconeguentse arréu que si en ella no hi havia la solució desitjada, era un factor de grandíssima importancia que podia proporcionar en multitud d'ocasions al menys una solució parcial ó local. No es estrany donchs, que aleshores y després de aleshores, tots els homes de ciencia que han estudiat detingudament aquesta particular agrupació o associació cooperativa hagin dedicat a ella no ja sols escrits y judicis aislats sinó veritables obres de consulta.

La cooperació—diu un autor (Greeley)—es el veritable terme de nostre progrés industrial y el medi més adequat pera emancipar a la classe obrera de la dependencia, establint sobre fonament de previsió, de càlcul, de sobrietat y d'economía lo que deu haver de proporcionarli a un temps les comoditats materials, la cultura

(1) Per error de pluma en el article II s'escrigué Wen. Robert Owen nasqué en l'any 1771 a Anglaterra y morí en el 1842.

intelectual y la elevació moral. La cooperació —ha dit un autor català— es lo que solsament pot fer prevaler en l'ordre econòmic el principi de la equitat y apagar els odís. Un conegut autor espanyol (1) diu que «el moviment cooperatiu es pels resultats que ja ofereix y per les esperances que en ell se funden de tal importància que es objecte de general estudi;... la preocupació que portava als pobles a esperarho tot del Estat va desapareixent de dia en dia.» Y faig punt perque llarch seria el citar judicis similars: tots els autors reconeixen que es un medi poderosissim pera resoldrer en gran part el pahorós problema social. No citaré donchs molts falaguers conceptes de Stuart Mill, de Verón, de Bernabé, de Say, etc. els qui, ab altres, han dedicat sa activitat al estudi d'aquestes qüestions fent extensos treballs sobres les societats cooperatives y publicant alguns d'ells obres dedicades exclusivament a elles. Mes no puch resistir portar aquí les condicions que M. Holyoake d'una manera clara exigeix a les cooperatives pera que tinguin éxit, condicions que precis es se tinguin molt presents al portar a la pràctica alguna d'aquelles societats.

Diu Holyoake, que com a condicions essencials precisa: la existencia d'intel·ligents que sentin el descontent que produeix tenir que comprar articles de mala qualitat a elevats preus; la fundació d'un establiment de bon aspecte intern y extern, però modest, en el que 's venguin mercaderies d'inmillorable qualitat, bon pes y bona mida y a un preu intermedi, ni tan elevat que allunyi als compradors, ni tan módich que no reporti

benefici o aquest sigui migra y insuficient; tenir sempre en compte el parer dels parroquians y opinió general respecte al abaratament o puja de preu de les mercaderies; procurar més pera la qualitat dels components de la Societat que pera la quantitat y comptar ab gent coneixedora dels associats aixis com de les condicions del mercat: aquestes condicions senyalades per aquell autor, com se haurá ja comprés se refereixen principalment y alguna exclusivament a les societats cooperatives anomenades de *consum*, més ab lleugeres variants se poden aplicar a totes afegintenhí alguna de les que en anteriors articles (1) he senyalat com a molt convenientes pera tenir en compte, y una que la considero essencialíssima y que seria, cas de no tenirla present a tothora la que ab major forsa empenyaria a la societat cap a la ruina y el descrédit; l'allunyament de la política, o millor tenir la política allunyada de la societat sense obrirli jamay la més petita porta: la societat ha d'ésser essencialment y exclusivament econòmica.

¿Quina consideració legal tenen a Espanya les cooperatives? De les cooperatives les lleys espanyoles no 'n parlen per lo referent a sa constitució. Solsament s'ocupen d'elles, primer; l'art. 124 del Códich de Comerç que diu que les cooperatives de producció, crédit y consum se considerarán mercantils pera els efectes legals si 's dediquen a actes de comerç extrany a lo que es sa essencia o 's converteixen en societats a prima fixa (2): segón, una Ordre del any 70

(1) Véginse els nombres 4, 5 y 10 d'aquest periódich.

(2) Tinguis present que es la característica de aquestes societats la variabilitat de *personal* y de *aportacions*. Lo primer fa que no 's disolgui la societat per la mort d'un soci y lo segón que no's puguin confondre ab les demés societats econòmich—mercantils. Per aixó la ley francesa les anomena *societats de capital variable*.

(1) Gamersaindo de Azcárate "Estudios económicos y sociales."

confirmada en el 10 de Mars de 1885 que mana que 's publiquin de franch en els periódichs oficials els documents d' aquestes societats, documents que s' indiquen en la llei del 19 Octubre del 79 y posteriorment el Tribunal Suprém en sentència de 22 de Janer de 1904, ab motiu d' un plet en el que figurava com a litigant una societat cooperativa anomenada «La Alianza» sentà en un dels *Considerandos* l' importantíssima doctrina de que les deficiències que 's notin en les clàusules del contracte o estatuts fets pera sa constitució y funcionament han d' ésser suplides pels preceptes del Códich de Comers, referents a les altres societats, més solsament en lo que siguin aplicables a aquelles atient la seva naturalesa. Ademés, la vigent llei del Timbre del 1.er de Janer del 1906 disposa en sa article 203 que les cooperatives de producció, crèdit y consúm mentres no reparteixin dividènts, estaran exentes del timbre en tota sa documentació. També parla de les cooperatives no indicades, aixís com incidentalment y sols pera senyalar una excepció que no interessa ara d' aquestes societats una R. O. del 1901.

A aixó se redueix nostra legislació respecte a cooperatives. Per aixó no es estrany que nostres autors claimin tots pera que nostres lleys se ocupin d' aquestes societats tan extensament com sa importància requereix, dihent un renombrat economista (1) que «les cooperatives demanen una legislació especial que al donárlosi carta de naturalesa y facilitat pera sa establiment cridi a elles l' atenció y les senyali a la activitat social com un dels objectes que deu proposarse. El silenci de nostres

llegisladors es una excepció a Europa.»

Efectivament: totes les legislacions s' ocupen ab més o menys extensió d' aquesta mena de societats, citantse per tots els autors com a model la legislació belga. L' italiana ben acceptable en aquest punt estableix com a obligatoria la otorgació de escriptura pública pera sa constitució, la que ademés de les condicions generals fixades pera les demés societats, ha de contenir (diu l' art. 220) les condicions requerides pera l' admissió o exclusió dels socis, aixís com senyalar el modo y temps pera entregar la quota respectiva y la forma de convocació de juntes generals, afegintse en els demés articles d' aquell Códich de Comers italià que la constitució s' ha de fer pública y dictantse oportunes regles pera la bona administració de la societat.

De tot aixó que he apuntat ràpidament pera no allargar massa sembla que deuria parlarsen en nostres lleys; més no es aixís y no podém acudir a altres fonts legals que a les que ja anteriorment he indicat.

Y dono per acabades aquestes notes que he publicat sobres les societats cooperatives, y sols pera acabar citaré aquelles precioses paraules de Stuart Mill que dirigeixo als nostres obrers pera marcárloshi la nota fixa, íntima podria dir d' aquestes societats: «No existeix la cooperació, hont se reuneixen algunes persones ab el propòsit de realisar un benefici del que solsament deuen aprofitarsen alguns privilegiats. La cooperació existeix quan se distribueix tota la riquesa produida.»

EDUART BASSOLS Y MASSIÀ.

(1) Piernas Hurtado "Estudios económicos."

A INSTRUÏR-NOS

II

Com deya en mon anterior article, l'educació y l'instrucció son dos elements de gran forsa a n'el home per ésser útil á la societat. Ho son per tots conceptes, y tothom, sens distinció de sexes (siga home o dona) deu estar dotat d'ells.

Hi ha homes que son instruits però mal educats (aquestos abunden en infinitat), y son els que fan més mal a la societat y a l'univers enter. Y per desgracia també hi ha homes educats pero no instruits y moltes vegades aquestos se troven que no son escoltats per quins deurien ésserho.

Donchs cal facilitar á n'aquestos tots els medis pera que puguin reunir abdós forses, y aixís puguen surar en aquest mar de miseries y ignorancies que per desgracia tots naveguem ab més o menys éxit.

Y com ferho, diréu vosaltres; anant á l'escola ab constancia y fermesa, cumplir y no olvidar els preceptes que manen l'educació y l'instrucció y aixís es l'úlich medi de sortir victoriosos de quantes empreses puguem empendrer.

¿No vos fá verdadera llástima l'home que per no ser instruit l'enganyen en sos negocis a tot arreu?

¿No vos inspira compassió l'home que per no ser educat, desfrauda arreu lo que li ve bé y per sa mala sort la justicia l'agafa y'l fica per les presóns?

Donchs per aquestes contrarietats está sempre dejús a caure l'home que per disort no es educat ni instruit, perque l'home que es instruit rares vegades l'enganyen y'l que es educat no roba a ningú lo que no es seu,

y aixís es que ho hem de regoneixerho tot y ho hem d'esserho tots pera nostre govern.

Companys: no'm cansaré may de suplicarvos que vos instruiu y eduquéu y feu els possibles pera ésserho, car haveu de sacrificarvos si aixís es precis tot quan los necessarhi, perque aixó es l'úlich que comparat en Capital, dona y donará sempre a n'el home y a tota societat y nació del mon que siga instruida, més rendiment.

Perque aquí Espanya som tan atrassats, sabeu perque? perque es la nació Europea que (encar que hagi estat la precursora en instrucció de moltes altres) está en el nivell de... arrant de terra, aixó es, la més ignoranta y la més descuidada. Y tot perque alguns de nostres superiors ho volen y es son major desitj; perque seguint aixís viurán sempre sobre nostre jou.

Y com desternos d'aquestos sufriments y insoportables dominis que ens oprimen cada dia més fins a asfixiarnos? Donchs tenim la lliberació investintnos ab la corassa de la instrucció y educació, única arma que tot ho venç.

Fentho aixís tinch una verdadera confiança en arribar al nivell de quantes nacions instruides, educades y adelantades puga haverhi y arribar al ensemps fins aquell ideal per nosaltres tan desitjat y que s'anomena *progrés*.

MIQUEL FEIXAS Y CUFFÍ.

Olot, Desembre 1908

L' Obrero y l' instrucció.

L millor dels vestits que pot usar l' obrer es el de l' instrucció; el que aquest vestit usa, sa persona pot presentarse a totes parts essent digne del mellor respecte, fa us de la bona parla, demostra bones costúms y sap presentarse a la societat; en cambi tenim l' obrer no instruhit que's objecte de la mellor llástima perquè a voltes el vici li treu el pá de ses llars o el alcohol el deprava.

Per aixó nosaltres, els obrers som els que l' hem de propagar més la instrucció; l' hem de propagar ben alt perque tots ens sentin; l' instrucció porta la pau a les families; ab l' instrucció se regeneren els pobles; l' instrucció es la que ha d'enderrocar les tavernes y cercles que desdiuhen de nostra terra.

¡Companys! no defallim: pregoném l' instrucció; fem que s' encarni en els homes y no duptém que quan predomini en els pobles... a sobre les runes de cada taverna hi aixecarém una escola y a sobre les runes dels cercles ahont s' hi celebra la *fiesta nacional* hi aixecarém un casal ahont ens poguém aixoplugar en la vellesa.

JOAN SERRA.

LITERARIA

ANY NOU...

VAIG arrencar l' últim full del calendari del 908 y ¡quin dolor vaig sentir...! ¡quins pensaments me portava... quants recorts quantes

idees! ¡l' últim dia d' un any que ja havia passat!

Vaig arrencar ab tristesa l' últim full del calendari del any passat y al ruido del paper el meu cor vibrava... Ab aquell full que vaig arrencar, vaig apartar dels meus ulls el recort d' un any que no tornaré a veure y ab el full semblava que havia d' arrencar del meu cor tots els afectes nascuts en aquell any y fins la memoria agra-dolsa dels que en aquell any moriren! El full últim arrencat vaig conservar-lo llarga estona devant dels meus ulls com despedintmen y decidit vaig llenarlo ab altres papers inservibles, ab altres papers que també portaven escrites coses moltes del any que moria...

1909: any nou: ben vingut. Un calendari nou d' altre color ocupa avuy el lloch que ocupava aquell que fou pera mi com el company carinyós y que de dia en dia s' anava consumint perque la seva vida havia de durar un any!

Al arrencar el primer full del calendari nou, no vaig sentir alegria! Al cap-de-llá tindrás ¡oh calendari nou! com l' anterior un any no més de vida ¡al arrencar el teu últim full que siguin te demano recorts de goitg y de bellesa els que vinguin a la meva pensa fatigada per lo treball de l' any...!

CARLES RIVERO.

4 Janer 1909.

EN NUESTRO TEATRO

El día 29 de Noviembre debutó un cuerpo de aficionados al difícil arte de Talía, del que forman parte Valentín Avellana, Sabel Costa, Francisco Jaume, José Llagostera, Juan Mallarach,

José Pey, Joaquín Sargatal, Juan Sarróla, Juan Teixidor y Ramón Vila. Para primeros actores se escogieron á Costa y Vila y fué nombrado apuntador José Gratacós.

Ellos podrán ser jóvenes, podrán no ser actores (claro que no lo son), podrán ser noveles en ese arte; pero estudiosos y sobrados de voluntad para acometer el desempeño de grandes obras—y sacar provecho de ellas,—¡vaya si lo son también!

Véanlo nuestros lectores y juzguen:

El programa de *debut* lo componían el juguete *El cabés del carboner*, el monólogo *L'últim grahó*, y la pieza *Candidat y el seu papá*.

El desempeño de las tres obras fué inmejorable, probando todos cuantos en ellas tomaron parte que sabían lo que cada uno tenía que hacer para llenar bien su cometido.

Otro tanto puede decirse por lo que respecta á la segunda velada, que tuvo lugar el día 6 de Diciembre, con la comedia en dos cuadros *Lo castell encantat*, el monólogo *Un malalt* y la comedia *Estufat á la catalana*.

Como en la primera, los aplausos menudearon y las muestras de agrado y satisfacción del público fueron perennes, saliendo los asistentes complacidos de ambas veladas, elogiando la labor de los aficionados que roban descanso al cuerpo para proporcionar veladas placenteras á sus consócios, sin otro deseo que hacer arte y sacar hombres del vicio. Noble proceder y digno de loa!

Pero donde demostraron de sobra las muchas disposiciones que todos poseen para interpretar los papeles que en el reparto les toca, fué en la última velada, la del 25 de Diciembre, dada á beneficio de los mismos aficionados.

Componían el programa el célebre drama en tres actos, del popular escritor D. Ignacio Iglesias, *La mare eterna* y el juguete *Campí qui puga*.

Prestaron gustosamente su cooperación para esta velada, la señorita Pérez (C.) y Miguel Figueras.

No nos gusta prodigar elogios, ma-

yormente á los *de casa*, pero cuando la cosa lo vale, cuando á ello se hacen acreedores, no hay más remedio que decir sólo una pequeña parte de lo mucho que merecen.

Cuadros de aficionados desempañar bien una obra, hemos visto algunos; obras salidas de aficionados tal como las concibiera el autor, también; pero aficionados jóvenes, niños casi, convertidos por arte y gracia de la fuerza suggestiva del númen de nuestro gran Iglesias en verdaderos actores, no lo habíamos visto. Y así fué en *La mare eterna*.

El numeroso público que se estrujaba en el salón de espectáculos, no se daba cuenta ni de la lluvia que azotaba los cristales, ni de la atmósfera asfixiante que se respiraba ni de la *pequeñez* de nuestro escenario; sólo estaba atento á la *grandiosad* de la obra de uno de nuestros más grandes dramaturgos catalanes, tan fielmente interpretada por nuestros *futuros* actores.

El final de fiesta no dejó nada que desear tampoco.

¡Bien! ¡Muy bien!

Adelante siempre; pensad que vale más dedicar cuatro horas diarias *leyendo —letras—* que todas y siempre instruyen—y transmitir las á sus semejantes, que dedicarse al juego ó darse á la bebida, degeneración de la sociedad.

oo

SECCIÓN OFICIAL

CRONICA

Después de concederse por la Junta un plazo de veinte días para presentar solicitudes, con las respectivas condiciones, los que pretendieran la plaza de Conserje de este Ateneo, aquélla ha aceptado el ofrecimiento de D. José Padrosa, por ser quien mejores condiciones presentaba, siendo, por tanto, nombrado para el referido cargo, para el

que repetidas muestras de su capacidad tiene dadas, por el largo tiempo que lo había desempeñado.

Nuestro querido amigo y exprofesor de nuestra escuela D. Juan Solanich, nos felicita al entrar en el año nuevo, á quien desde estas columnas le devolvemos nuestra más entusiasta felicitación, deseándole salud y progreso en la instrucción.

Atentamente invitados por el escultor D. José Berga y Boada pudimos contemplar la bien dejada reproducción de un artístico retablo existente en la iglesia del pueblo de Baget.

La citada obra de reproducción es un verdadero modelo en su género y denota la mano experta del artista señor Berga á quien felicitamos por su trabajo y damos las gracias por la atención que para con nosotros tuvo.

Se participa á los señores socios que nuestro distinguido amigo y socio don Esteban Puig, se ha ofrecido para dar conferencias de química gratuitas en los locales del Ateneo. Dentro poco se anunciará el día de apertura y hora de clase.

La Junta de la *Liga de Defensa Industrial* se nos participa que ha quedado constituida en la forma siguiente:

Presidente, D. Victoriano Galí; *Vicepresidente*, D. Manuel Masllorens; *Contador Vicesecretario*, D. José Sacrest Escubós; *Tesorero*, D. Luís Aubert; *Vocales*, D. José Doménech, don Jaime Brutau y D. Juan Agustí.

Dicha Junta Directiva ha votado á favor del "Ateneo" una subvención anual de 25 pesetas sin perjuicio de aumentarla.

Tenemos el sentimiento de partici-

par á nuestros lectores, la muerte, casi repentina, de nuestro consocio y suscriptor de EL ATENEO D. Cándido Esquena.

Descanse en paz nuestro compañero y reciba su familia la expresión de nuestro sentido pésame.

Durante este mes ha fallecido la madre del socio D. Ferreol Hostench. Enviamos á éste y familia, nuestro más sentido pésame.

(E. P. D.)

AVISO

Se convoca reunión general de socios para el lunes 1.º de Febrero de 1909, á las 8 y media de la noche.

Se suplica la asistencia de los señores socios, por haberse de tratar asuntos de gran interés.

LA JUNTA.

Suplicamos á nuestros lectores perdonen el retraso con que ha tenido que publicarse este número.

Ateneo Obrero de Olot

Instrucción

La Junta Directiva de esta sociedad, siempre deseosa de que los hijos de los Sres. socios puedan adquirir el mayor grado de cultura moral é intelectual posible, y toda vez, que la gran parte de aquellos se ven privados de poder asistir, durante el dia, á otro Centro docente, por hallarse ocupados en alguna profesión; ha creado una Escuela Nocturna para adultos, la cual, con el apoyo del Ilmo. Ayuntamiento de esta Ciudad, está dirigida por los Sres. maestros titulares

D Gervasio Trayter y D. Eudaldo Roca.

MATERIAS QUE COMPRENDE LA ENSEÑANZA

Derecho y Moral	Gramática
Urbanidad	Aritmética
Lectura y Escritura	Geografía
y Nociones de Geometría.	

El estudio de las referidas asignaturas, más que teórico, será con aplicaciones á los usos más comunes á la vida del Obrero.

Ateno Obrero, Olot y Noviembre de 1908.

HORAS DE CLASE

De 8 á 9 de la noche.